

Besøg hos Dorrit Norden, født Melchior.

Vi (Flemming Cohn og Jørgen Andersen) besøgte d. 30 marts 2016 Dorrit Nordens hjem i Tømmerup på Amager. Selv om stuerne i det smukke hjem er præget af amagerkanske minder fra lokalområdet her, hvor Familien Norden har boet de sidste 26 år, er det første man ser, når man træder ind i stuen det store maleri af Dorrits farfar Carl Melchior, som fra 1892 til sin død i 1931 var ejer af Henriksholm, der forblev i familiens eje, indtil det i september 1943 lykkedes hans enke at få ejendommen solgt til et konsortium.

Anledningen til vores besøg er ikke så meget Henriksholms historie, som er belyst mange steder i den lokalhistoriske litteratur. Vi ønsker i første række at høre, hvad Dorrit Norden kan huske. Dorrits far Harald Melchior overtog i 1936 en af Henriksholms højest beliggende grunde og lod der opføre ejendommen "Udsigten". De første år var det familiens sommerbolig, men efter en ombygning i 1952 blev ejendommen benyttet som familiens bolig hele året, indtil den blev solgt i 1973. Dorrit, der er født i 1939 og flyttede hjemmefra i 1959, kan således muligvis fortælle os noget fra såvel de sidste år, hvor Henriksholm tilhørte familien efter Carl Melchiors død som fra lokalområdet og Vedbæk i det hele taget dengang.

På bordet i den store spisestue ligger imidlertid mange avisudklip og albums helt tilbage til 1890'erne, lagt frem af Dorrit i anledning af vores besøg. Da Dorrits historie og i det hele taget historien om "det gamle Vedbæk" hænger sammen med alt dette spændende materiale, må vi naturligvis først give den unge, nye og i nogle tilfælde ganske uvidende læser lidt af det nødvendige baggrundsmateriale.

Lidt om Henriksholms historie

Af det omfattende materiale henvises også til Harald Melchiors beretning "Henriksholm 1892-1943", som Dorrit fremviste ved vort besøg og i øvrigt er optaget i Søllerødbogen 1968 s. 347-364.

Købet i 1892 omfattede en forfalden en-etages hovedbygning samt et areal på ca. 150 tønder land. Moderniseringer, udvidelser og tilbygninger gav som resultat en herskabelig toetagers hovedbygning med alle tidens moderne bekvemmeligheder til brugen som sommerbolig.

Tilkøb og mageskifter af arealer betød væsentlige arealforøgelser, således at ejendommen en tid mod syd grænsede til Maglemoserenden, mens Øresunds kyst var grænsen mod øst. Herom vidner billeder af familien fra "Henriksholms strand". Senere frasolgtes bl.a. disse strandgrunde samt hele "Ellesøparkarealet". En arealafgivelse af mere almindelig interesse var nok da Vedbæk Boldklub fik overladt jord til sin første fodboldbane.

k

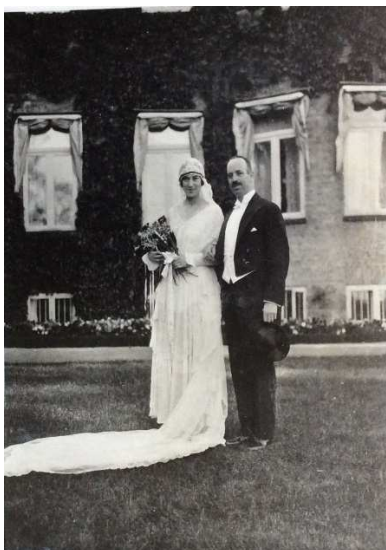
Henriksholms gartner Avnholt var amatørarkæolog og fandt en bronzealdergrav på Henriksholms jord. Gravhøjen ses på vejen til Skodsborg Station. Avnholts oldtidsfund fra Vedbæk vises på Nationalmuseet og de lokale museer.

I januar 1909 blev den gamle hovedbygning totalt ødelagt af en brand, og Carl Melchior besluttede da at opgive vinterboligen i København, og lod opføre den nye hovedbygning, en fuldt moderne og herskabelig helårsbolig, således som den kendes i dag.

Husets gæstebog, som Dorrit viser mig, fortæller om stor selskabelighed og invasion af gæster, herunder kongelige, fra ind-og udland. Den fastboende Melchior-familie bestod af forældrene den engelske Clara Raphael og Carl Henriques Melchior samt de tre børn Ralph, Helga og Harald. Sidstnævntes beskrivelse giver vist et meget godt indtryk af børnenes aktiviteter: "Vi tre børn fik en del legekammerater i omegnen og havde en herlig tumleplads somrene igennem. Der var bl.a. legehuse, gymnastik-apparater, pram i dammene, hvor vi også kunne sejle med vore legetøjsbåde-og ikke mindst stranden."

Carl Melchiors interesse for sport kom også de unge til gode ved anlæg af en cricketbane, der tillige kunne anvendes til fodbold samt om vinteren ved benyttelse af den isbelagte Ellesøparkdam til ishockey.

Harald Melchior, Dorrits far, blev i 1930 gift med Kamma Nathan. Ægteparrets tre nulevende børn er Ettie, f. 1931 - Carl, f. 1934 og Dorrit, f. 1939.

Som nævnt opførte Harald i 1936 ejendommen "Udsigten", der indtil 1952 var familiens sommerbolig, men derefter blev benyttet som helårsbolig.

Efter Carl Melchiors død i 1931 sad fru Clara Melchior og datteren Helga tilbage i den gamle hovedbygning. Efter mange års forsøg lykkedes det først i efteråret 1943, at få ejendommen solgt. Fru Melchior overtalte datteren Helga til at flygte til Sverige, og kort efter hjalp frihedskæmperen Tom alias Robert Jensen, den invalide fru Melchior til Sverige, ledsaget frivilligt af hendes trofaste ansatte, Ingeborg Jensen, der bar Dorrits svagelige lillebror, John. Til alles sorg blev Tom myrdet på Forchammersvej i København ganske kort efter redningsdåden.

De tre damer boede sammen i Malmø. Clara Melchior døde i efteråret 1945. Helga og Ingeborg forblev i Sverige i en årrække. Helga arbejdede under krigen og længe efter som frivillig "kurator" for de mange holocaust overlevende i hele Sydsverige. Og hun blev en "mor" for flere, der havde mistet hele deres familie i koncentrationslejrene.

Henriksholms skæbne har siden salget i 1943 været noget omskiftelig. Først blev ejendommen under krigen udlejet af de nye ejere til brug for Hitlerjugend. Efter kapitulationen var den gennemgangslejr for tidligere koncentrationslejr fanger. Senere blev bygningerne anvendt af Torben Brix som kostskole, indtil hele ejendommen i 1951 blev erhvervet af Forsvarsministeriet.

I dag er der efter overdragelsen for nogle år siden til et byggekonsortium ved at opstå et nyt Vedbæk på Henriksholms arealer. Den gamle hovedbygning står der stadig uantastet, men dens 1349 m² er udbudt til salg. Spændende, hvad det ender med!!

Dorrits historie.

Jeg blev født i 1939. Det gamle Henriksholm blev solgt i 1943. Mine erindringer om jeg har nogen fra de første fire år af mit liv, hvor Henriksholm stadig var i familiens eje, er vanskelige at skille ud fra alt det, min familie har fortalt mig, ofte om tiden før min fødsel, da min farfar levede. Men de mange velbevarede fotoalbums er en god hjælp. Der var indrettet et fotolaboratorium på Henriksholm i min farfars tid, og alle familiens medlemmer var ivrige amatør fotografer, som de havde været i årevis fra midten af 1800 tallet.

Lad mig derfor starte med, hvad der gør stærkest indtryk på mig, når jeg i dag tænker tilbage på og ser billeder fra det gamle Henriksholm.

Der var den store selskabelighed med deltagelse af datidens "establishment", som man så ankommende i husets charabanc. En af disse fester var mine forældres bryllup i 1930. Jeg nyder billederne herfra, og i 1993 og 2003 lykkedes det mig at "genopleve" lidt af det, som jeg senere skal fortælle.

Der var min elskede farmor og hendes svage bentøj, der betød, at hun måtte bruge kørestol, når hun besøgte mine forældre på "Udsigten".

Dorit kører sin Grannie i kørestol foran udsigten

Af hensyn til sin invalide hustru, installerede min farfar allerede i 1911 en smuk og elegant elevator- den første af sin art i Danmark - i den store bygning. Den står vistnok stadig i husets kælder og var i øvrigt anledning til meget fornøjelse for børnene, som kørte op og ned, da vi flere generationer senere markerede Helgas 100 års dag i 1993—samt ved min datters bryllup i 2003, hvor vi fik lov at disponere over næsten hele hovedbygningen og hele parken til både vielse og traktement. Brylluppet endte endda med, at brudeparret, der ankom i hestevogn, blev hentet i en helikopter, som landede på plænen foran Henriksholm, nøjagtig som når vores dronning dengang besøgte forsvarskommandoen.

Der var den store og vidt berømte stenhøj anlagt i haven af min tante Helga med en pavillon på toppen, indlagt vand og enestående stenhøjsplanter, skaffet fra mange lande. Den lå, hvor der af de seneste ejere er bygget et af de mange nye rækkehuse. Måske vil den familie, der nu bor her, vågne op en morgen og undre sig over de mange nye og ukendte planter i haven. For nogle år siden gravede jeg enkelte af disse planter op, og de har bredt sig i min have

Ettie, ældste barnebarn foran stenhøjen

Livgarden på den årlige sommerlejr

Og der var billederne af Livgarden og minderne om de årlige lejrbaals fester, nok stærkere hos Flemming og Jørgen, der kom for at få min historie, end hos mig.

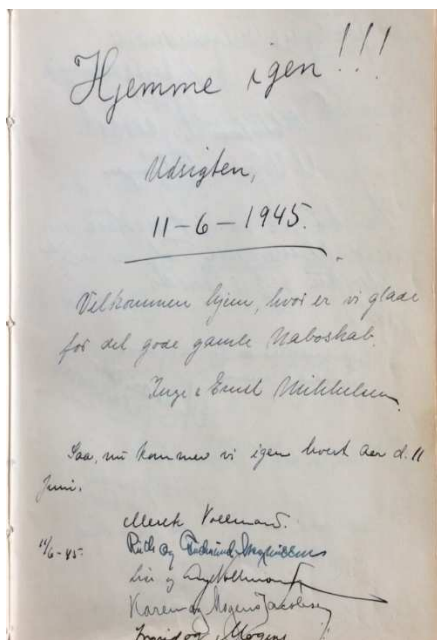
Mine personlige erindringer fra de år (fra 1939-1959) jeg boede på "Udsigten" bliver lidt spredte. Der er mange "huller", måske fordi jeg lagde en del af mit unge liv udenfor Vedbæk, især efter at jeg i 1945 kom i Zahles Skole.

Efter min fødsel i 1939 havde familien 5 medlemmer. Mor, far, min storesøster Ettie, min bror Carl og mig. Senere fik vi vores svagelige lillebror John, som vi mistede i Sverige i 1944.

Mine bedste legekammerater var Per og Ole, sønner af naboerne i den endnu eksisterende "Arnen", Inge og Ernst Mikkelsen. Familien var en uundværlig hjælp, da vi i oktober 1943 måtte til Sverige. Ernst havde som deltager i modstandskampen lokale kontakter, der hjalp os over. Selv om jeg kun lige var fyldt 4 år, husker jeg, hvordan jeg kom over i "Arnen" og blev iklædt adskillige lag tøj. Vi havde ingen mulighed for at medtage kufferter i den lille fiskerbåd, der senere udgik fra Vedbæk Havn. Fra den lange spadseretur til havnen ad Henriksholms Allé og Strandvejen har jeg en vag erindring om mørke og susende træer. Doktor Bent Friis Hansen holdt mig i hånden. Nede i båden med andre flygtningefamilier græd jeg af angst, hvilket fremkaldte en nervøs trussel om at bringe mig til tavshed med en "knock-out", som min mor straks nægtede med ordene: "Det vil hun aldrig kunne tilgive mig". Så tav jeg og puttede mig ind til min mor. Vi kom godt til Hven og fik senere varigt ophold i Lund.

Jeg længtes efter Danmark og mine bedste venner. I en illustreret artikel: "Hjemve" i Damernes Magasin har en nær slægtning efter hjemkomsten beskrevet, hvordan jeg på et tidspunkt fra vores bopæl i Lund startede mit eget personlige men mislykkede forsøg på at komme hjem til de højt savnede "Per-Ole", som var fællesnavnet jeg benyttede om mine danske venner, vore naboer i Vedbæk.

Under opholdet i Sverige blev hunden passet af familien Mikkelsen og "Udsigten" beboet af Ebba Friis Hansen. Adskillige frihedskæmpere havde været skjult på loftet. Ved vor hjemkomst i 1945 kan vi af husets gæstebog se, at Inge og Ernst Mikkelsen var de første der bød os velkommen.

Gæstebogen: Hjemme igen på mors fødselsdag.

Efter hjemkomsten gik jeg et stykke tid i Vedbæk Skole. Jeg husker herfra en skoldkoppe-epidemi, der ramte alle børn, som i stedet for skolefag, lærte at løbe på rulleskøjter på Stationspladsen. Det blev hurtigt til Zahles Skole, hvor familiens piger i flere generationer havde gået siden skolens start i 1851.

Jeg elskede livet i og omkring "Udsigten". I min stue i "Tømmeruphøj" hænger et maleri med den herlige udsigt fra vores hjem ud over Maglemosen og Trørød Hegn, malet af P.H. Hagen i 1940.

Vue fra Udsigten og Henriksholm

Flemmings og Jørgens bestræbelser for at få mig til at huske navne og ansigter fra Vedbæktiden har nok ikke givet så meget. Jeg husker naturligvis vores faste læge Bojsen-Møller og hans velmente ord om at "jeg bare kunne se mig for" efter et lille ikke behandlingskrævende uheld, som jeg nok selv var skyld i . Og jeg husker især med glæde Flemming som min tennis-og svømmetræner, men jeg var nok mest optaget af ridningen hos Grethe Fenger Møller og Daphne Bray . Både Flemming med familie og Daphnes efterkommere hører stadig til mine bedste venner.

Fra "Udsigten"s gæstebog kan jeg dog også genkalde mig navnene fra de mange gæster i vores livlige hus, herunder mange fra Vedbæk-området. Flemming og Jørgen er faldet over et ungdomsselskab fra 1952 med mange fra Vedbæk Tennisklub, antagelig inviteret af Ettie og Carl. Her kan man finde hilsener fra Ole Nyholm, Bente og Jan Ludvigsen, Heidensleben, Inge Raffel, navne, der huskes af Flemming og Jørgen, men ikke siger mig ret meget. Jeg var jo også kun 13 i 1952..

Som 19årig flyttede jeg hjemmefra efter bryllupsfesten på Udsigten, som mine forældre fraflyttede i 1973.

Juni 2016 Dorrit Norden, født Melchior